

Szabadszemes jelenségek

Szabad szemmel 2005-ben

A 2005. év során, decemberig beérkezett észleléseket gyűjtöttük egy csokorba, és tesszük közzé. Ez alól kivételt képeznek a sarkifény-észlelések és az állatövífényszámolók, melyeket korábban már bemutattunk. Így kívánunk teljes képet adni a 2005 során beérkezett észlelésekről. Nem titkolt vágyunk, hogy ez az áttekintés egyben kedvcsinálónként is szolgáljon a 2006-os megfigyelésekhez.

Holdsarlók

Észlelő neve	Észlelés időpontja	Sarló kora	Észlelőhely
Kiss László	2005.01.09.	17 ^h 18 ^m	Siding Spring Observatory
Derekas Aliz	2005.01.09.	17 ^h 18 ^m	Siding Spring Observatory
Kiss László	2005.01.11.	21 ^h 27 ^m	Siding Spring Observatory
Derekas Aliz	2005.01.11.	21 ^h 27 ^m	Siding Spring Observatory
Keszthelyi Sándor	2005.01.11.	27 ^h 48 ^m	Pécs
Sragner Márta	2005.01.11.	27 ^h 48 ^m	Pécs
Balaton László	2005.02.10.	41 ^h 28 ^m	Budapest
Fidrich Róbert	2005.02.10.	42 ^h 00 ^m	Budapest
Keszthelyi Sándor	2005.02.10.	42 ^h 00 ^m	Pécs
Sragner Márta	2005.02.10.	42 ^h 00 ^m	Pécs
Rezsabek Nándor	2005.02.10.	42 ^h 00 ^m	Budapest
Kónya Zsolt	2005.07.05.	33 ^h 14 ^m	Dévaványa
Kiss Barna	2005.07.05.	33 ^h 41 ^m	Felsőzsolca

2005.02.10. Pécsi lakásunk ablakából kitekintve vettük észre a Holdat 16:32 UT-kor, a felhőtlen és elég tiszta égen. Jó magasan, 8–10 fokkal a horizont felett volt. Csak a fényes kifli, 140 fokos ívvel. 16:45-től már a hamuszürke fény is látható, sőt 16:56-kor már nagyon erős. Ekkor legszebb a Hold. *(Keszthelyi Sándor, Sragner Márta, Pécs)*

2005.07.05. A horgásztóhoz közeledve pillantottam meg a sarlót... A sarlón részleteket a domborzatnál nem láttam. Fölötte és balra sötét felhőgombócok fonódtak össze, és egyre terebélyesedtek. A gyors felhőképződés és a gyakori takarás miatt fél óra hosszaiig sem láthattam a sarló keskeny, elhalványodó ívét. *(Kiss Barna, Felsőzsolca)*

2005.07.05. Öt perc keresés után találtam meg a hajszálvékony, 80°-os, fehér színű sarlót, ami kb. 12° magasan helyezkedett el. Hamuszürke fény nem látszott. *(Kónya Zsolt, Dévaványa)*

Együttállások

Észlelő neve	Észlelés időpontja	Észlelőhely	Együttállítás
Kiss Barna	2005.01.03.	Felsőzsolca	Merkúr-Vénusz
Kiss Barna	2005.01.04.	Felsőzsolca	Hold-Jupiter
Kaszt Ákos	2005.03.19.	Budapest	Hold-Szaturnusz-Castor-Pollux
Rezsabek Levente	2005.03.19.	Budapest	Hold-Szaturnusz-Castor-Pollux
Rezsabek Nándor	2005.03.19.	Budapest	Hold-Szaturnusz-Castor-Pollux
Tornyai Nikolett	2005.03.19.	Budapest	Hold-Szaturnusz-Castor-Pollux
Hadházi Csaba	2005.04.22.	Hajdúhadház	Hold-Jupiter
Megyesi István	2005.06.29.	Budapest	Hold-Mars
Kiss Barna	2005.06.29.	Felsőzsolca	Hold-Mars
Kiss Barna	2005.07.13.	Felsőzsolca	Hold-Jupiter
Várhegyi Péter	2005.09.02.	Budapest	Vénusz-Jupiter
Már András Péter	2005.09.06.	Szentgyörgypuszta	Jupiter-Vénusz-Hold
Várhegyi Péter	2005.11.17.	Budapest	Vénusz-Nunki
Nyerges Gyula	2005.12.04.	Esztergom	Hold-Vénusz
Nagy Zoltán A.	2005.12.04.	Budapest	Hold-Vénusz
Balogh Emese	2005.12.04.	Budapest	Hold-Vénusz

2005.06.29. A kellemesen hűvös és szünyogmentes nap kínálta az alkalmat a Hold és a Mars kettősének észlelésére. Az égbolt már derengett és virradni kezdett. Az észlelés vége felé már a Nap is felkelt. (Kiss Barna, Felsőzsolca)

2005.09.06. A Vénusz-Jupiter-Hold együttállást 2005. szeptember 6-án napnyugta után próbáltam megfigyelni. A Hold keresését 19:14-kor kezdtem nyári időszámítás szerint. Ezt követően a Vénuszt 19:20-kor sikerült megpillantom. Az égitest szabad szemmel úgy tűnt, hogy 10 fok környékén volt a horizont felett, kb. 3–4 fokkal magasabban a Holdnál. Az égbolt egésze tisztának mondható, a nyugati horizonton vékony felhők ugyan vörösen ragyogtak az égen, de a megfigyelést nem zavarták, a hamarosan jelentkező párasodás már annál inkább. A Jupiter a Vénusztól kb. 5, míg a Holdtól 4 fokra lehetett. (Már András Péter, Szentgyörgypuszta)

A Hold és a Vénusz együttállása 2005. december 4-én (előtérben: az esztergomi Bazilika)

Holdhaló

2005.01.04. A 45 fok magasan lévő majdnem telihold körül 20 fokos sugárban egy nagyon szép erős ezüstszerű vastag gyűrű helyezkedett el! Ez előjele volt a közelgő hatalmas havazásnak! Az ég gyengén fátyolfelhős volt, s gyenge É-i szél fújt. (Hadházi Csaba, Hajdúhadház)

Észlelő neve	Észlelés időpontja	Észlelőhely
Pápics Péter	2005.01.19.	Budapest
Hadházi Csaba	2005.01.24.	Hajdúhadház
Hadházi Csaba	2005.02.16.	Hajdúhadház
Asztalos Tibor	2005.03.23.	Domaszék
Keszthelyi Sándor	2005.04.19.	Pécs
Szöllősi Tamás	2005.09.16.	Érd

2005.04.19. A fátyolfelhőzetben derengő Hold körül gyenge holdhaló látszott 20:45 és 21:40 között. A 22 fok sugarú kör teljesen látszott, gyengén, elmosódva 1,5–2,0 fok szélesen. *(Keszthelyi Sándor, Pécs)*

2005.09.16. Éppen kinézve az ablakon, 21:31 UT-kor dél felé, a Holdtól 24°-ra láttam meg a mellékholdat. 21:41 UT-kor már nem láttam a mellékholdat, viszont ekkor „átvette a szerepet” a holdhaló. Még néztem egy darabig, de lassan elhalványodott, és eltűnt. *(Szöllősi Tamás, Érd)*

Melléknap

Észlelő neve	Észlelés időpontja	Észlelőhely
Mónich László	2005.03.14.	Dabas
Kónya Zsolt	2005.08.13.	Dévaványa
Farkas Alexandra	2005.08.14.	Mogyoród
Dianiska Balázs	2005.08.20.	Budapest
Kónya Zsolt	2005.08.27.	Dévaványa
Farkas Alexandra	2005.09.23.	Mogyoród
Farkas Alexandra	2005.10.07.	Miskolc
Kónya Zsolt	2005.10.08.	Dévaványa

2005.03.14. Autómosás közben felnéztem az égre, mert kíváncsi voltam, hogy mennyire felhős. A Nap körül egy 22 fokos naphaló jelent meg. Színe lilás-kékes. Keltre, nyugatra egy-egy melléknap, amik a szivárvány színeiben játszottak. Perihélikus kör kezdeményel mindkét naphalónál. Színe határozottan fehéres volt. A keleti naphalónál erősebben látszott, de a keleti naphaló is fényesebb volt. A naphaló felett egy Parry-ív is látszott, de majdnem olyan hosszan, mint a naphaló. Színe barnás-vörös volt, kissé halványabb volt a naphalónál. Az egész jelenség nem tartott negyed óránál tovább. *(Mónich László, Dabas)*

2005.08.13. 15:20–16:10-ig (UT) változó erősséggel, de folyamatosan látható volt a Nap jobb oldalán lévő melléknap. A bal oldali melléknap csak nagyon rövid ideig, és nem túl feltűnő jelenségeként volt észrevehető. *(Kónya Zsolt, Dévaványa)*

Szabadszemes napfoltok

Kivételt kell tennünk a napfoltok esetében az észlelés időtartamára vonatkozólag. Most csak a januártól októberig terjedő időszak észlelési eredményeit közöljük. Az alábbi táblázatból kitűnik, hogy igen sok megfigyelés készült ez időszak alatt. A legtöbb észlelést, összesen 234-et, Keszthelyiné Sragner Márta küldte be.

Havi bontás (+/-)	Busa Sándor	Keszthelyi Sándor	Keszthelyiné S. Márta
Január	15 (5+10)	10 (3+7)	22 (4+18)
Február	13 (2+11)	7 (3+4)	15 (5+10)
Március	20 (6+14)	13 (5+8)	24 (6+18)
Április	15 (4+11)	13 (4+9)	23 (4+19)
Május	19 (7+12)	23 (12+11)	23 (10+13)
Június	11 (4+7)	17 (5+12)	24 (5+19)
Július	21 (5+16)	21 (7+14)	22 (6+16)
Augusztus	15 (1+14)	16 (4+12)	20 (3+17)
Szeptember	21 (7+14)	13 (8+5)	21 (6+15)
Október	26 (0+26)	15 (0+15)	20 (0+20)
összesen :	176 (41+135)	158 (51+97)	234 (49+165)

Naphaló, naposzlop

Észlelő neve	Észlelés időpontja	Észlelőhely
Novák Richárd	2005.03.07.	Eger
Farkas Alexandra	2005.03.14.	Mogyoród
Ambrus Ádám	2005.05.01.	Nyíregyháza-Nyírszőlős
Farkas Alexandra	2005.08.27.	Mogyoród
Kiss Péter	2005.10.15.	Szentbékállá

2005.05.01. Dél körül láttam egy egészen halvány 22 fokos naphalót. Fátyolfelhős volt az ég. (Ambrus Ádám, Nyíregyháza-Nyírszőlős)

2005.10.08. 07:20–07:40 UT-ig halójelenség volt látható az égen, jobboldali melléknappal. A halogyűrű egészében nem látszódott, mintegy 200°-os ívrész jelent meg a reggeli égen. (Kónya Zsolt, Déványa)

Naposzlopról két észlelés is érkezett hozzánk, mindkettő Farkas Alexandrától, aki február 2-án és október 20-án járt sikerrel.

Köszönjük az észleléseket!

MÓD MELINDA

Felhívás napfogyatkozás-bemutatók tartására

A március 29-i napfogyatkozás élményét próbáljuk meg minél több érdeklődővel megosztani. Szeretnénk, ha minél több településen tartanának távcsöves bemutatót, főleg az iskolai tanulók részére. Akik mindennek szervezésében, lebonyolításában közreműködnek, kérjük, Kereszturi Ákosnál jelentkezzenek az mcse@mcse.hu címen. A távcsővel rendelkező amatőrtársak mellett várjuk pedagógusok jelentkezését, akik iskolai osztályukat vinnék el egy-egy közeli bemutató helyszínére. Keressük továbbá azokat is, akik bármilyen módon tudnák segíteni a megmozdulást. A jelentkezőknek a jelenséghez kapcsolódó szóróanyagot küldünk, amennyiben előre megadják a bemutató tervezett színhelyét, akkor a sajtónak is megadjuk az információt.

Várjuk mindazon tagtársaink jelentkezését is, akik a Polaris Csillagvizsgálóból szeretnék megfigyelni a jelenséget, illetve segítenének az iskolai csoportok fogadásában.